

ARTIKEL - Evolutie van de Belgische hondenwereld

“out of the darkness they came and into the light of the campfires”

Omtrent 36,000 jaar geleden ontstonden de zogenaamde “wolf-honden”. Deze waren nog niet de honden zoals we ze vandaag kennen, maar waren ook niet langer “wolven”. De ‘gedomesticeerde hond’ daarentegen is relatief ‘nieuw’ en recente studies schatten dat honden voor het eerst gedomesticeerd werden ergens tussen 6,400 tot 14,000 jaar geleden. Ze kwamen zélf dichterbij de mensen leven. Ze roken voedsel... en kregen dit, door wederdiensten te leveren.

- Waarschuwen als er vijanden/gevaren naderden; (dit was vermoedelijk de allereerste job die honden ooit hadden, zelf vóór ze met mensen begonnen samen te leven)
- Jagen met mensen (voedsel naar de familie brengen);
- Gezelschap en “hot bottles” tijdens koude nachten;
- Bron van voedsel (geschiedenis is niet altijd even aangenaam...)
- Later: herderen van andere gedomesticeerde dieren (vee)

gegenereerd met Bing AI Copilot

In de oude tijden, toen mensen nog overleefden door gedomesticeerd vee te herderen, gingen de honden mee (hadden toen zelden een harnas of lijn aan). Dit waren voornamelijk

gegenereerd met Bing AI Copilot

spitshonden, zoals veel boerderijhonden dezerdagen. Mensen ontdekten hoe nuttig ze waren en zo kregen ze méér jobs. We begonnen honden toen steeds vaker te gebruiken en uiteindelijk werden ze ook een deel van ons privé-leven. En zo werd de ‘multi-functionele-hond’ (multi-task-dog) een feit. Door de eeuwen heen hadden mensen steeds meer nood aan honden met een gespecialiseerde taak, waardoor er werd geselecteerd op vaardigheden. Als ze een goede jager nodig hadden koos men puppies van een hond die daarin uitblonk, etc... Zo begon “rasselectie”, er werd steeds meer geselecteerd naar ras, grote,

uiterlijke kenmerken, gespecialiseerd skills voor specifieke jobs, maar hun geërfde skills blijven ze altijd meedragen!

Pré-Wereldoorlog II

Matthias M.: *“toen ik jong was vertelde m’n peetvader (toen een 80-er) wel eens iets over z’n kindertijd. Hij was nog erg jong toen WOII uitbrak maar herinnerde zich nog goed de tijden hiervoor. Zijn ouders waren één van de enkele gezinnen in het dorp die een hond hadden. Deze hond liep altijd los over straat en was gekend en geliefd door iedereen in het dorp. Een mooie dagdroom die ik regelmatig in m’n hoofd opnieuw afspeel...”*

Wereldoorlog II

WOII is een keerpunt geweest m.b.t. hoe honden benadert en gebruikt werden. Ze werden ingezet voor het verspreiden van berichten, speurden naar mijnen en overlevenden, waren lastdrager, trokken sleden, waakten en waren soms zelfs betrokken bij gevechtshandelingen. Ze werden ook herinnerd als trouwe metgezellen tijdens donkere dagen. Hedendaags vervullen ze nog vaak een dezelfde rol in politie- of militaire eenheden.

Door de omstandigheden van die tijd was het welzijn van de honden veelal geen prioriteit en werd er veel focus gelegd op de hond “onder controle” te hebben en gehoorzaamheid. Vele soldaten hadden voorheen geen idee waartoe honden in staat waren als ze ‘training’ kregen.

Post-Wereldoorlog II

Na WOII waren er dus veel veteranen die besloten om een hond te adopteren en deze te trainen zoals ze gezien hadden in het leger. Men kon de honden kneden naar hun wil en dit schepte veel ontzag van iedereen. Maar een huishond heeft een andere levensstijl dan een werkhond. Steeds meer gezinnen werden verliefd op het idee huisje-tuintje-kindje + HONDJE waardoor honden in populariteit stegen. Voor onze samenleving ging dit gepaard met soms gevaarlijke omstandigheden en omdat iedereen verantwoordelijk was voor zijn eigen hond werd het nóg belangrijker om uw hond “onder controle” te hebben. Zo ontstonden de eerste “trainingstechnieken” en werden de eerste ‘hondenclubs’ opgericht.

Leiderschapsmethode (dominantie-model / Pack leadership)

De eerste echte toegepaste “trainingstechnieken” kwamen overgevoerd vanuit Amerika. Alles wat destijds met “Amerika” te maken had was hét van hét waardoor deze aanpak vlug in onze samenleving overgenomen werd.

“controle over uw hond” en “gehoorzaamheidstraining” zijn hier de focus. Indien nodig wordt er gebruik gemaakt van intimidatie of hulpmiddelen zoals een ‘gentle leader’, ‘halti’, slijp om dit af te dwingen. Alsdus de hond domineren. Onderzoek heeft ondertussen bewezen dat deze aanpak en hulpmiddelen kunnen leiden tot mentale of fysieke schade bij de hond.

Indien u meer wil leren over “dominantie” verwijst ik u graag door naar volgend boek:

Barry Eaton – Dominantie Feit of Fictie

Balanced trainingmethode

Terwijl de ‘leiderschapsmethode’ in populariteit steeg in de jaren na WOII werd er ook veel onderzoek gedaan naar hondengedrag, hoofdzakelijk a.d.h.v. observatie-studies, gebaseerd op onderzoek van behavioristen zoals Ivan Pavlov, B.F. Skinner, ...

De ‘balanced training methode’ in het kort: goed gedrag belonen, slecht gedrag straffen

ook wel gekend als de ‘operante conditioneringstechniek’ dewelke gebleken is erg effectief te werken. Deze aanpak heeft echter als nadeel dat dit ook kan leiden tot een onzekere of zelfs angstige hond.

Positieve trainingmethode

Over deze methode hebben de meesten al zeker eens iets over gehoord en is de afgelopen decennia erg in opmars omdat we als samenleving steeds meer gaan stilstaan bij ‘ethisch

verantwoord omgaan' met onze honden. Wat we alleen maar kunnen toejuigen!
Deze 'positieve trainingsmethode' is voortgevloeid uit de 'balanced training methode' met als groot verschil dat er geen gebruik wordt gemaakt van 'straffen'. Ongewenst gedrag wordt eenvoudigweg genegeerd.

Wat ze u niet vertellen over de 'positieve' trainingsmethode:

is dat deze gepaard gaat met een **negatieve straf**: de afwezigheid of ophouden van de positieve prikkel (bijvoorbeeld onthouden van voedsel).

Of deze aanpak ethisch verantwoord is hangt van de context en benadrukt het belang van de hond 'keuze' te geven. In training, waar een hond een beloning kán verdienen maar deze niet krijgt omdat hij niet het gewenste gedrag vertoond, is dit volkomen ok. De hond heeft hier de vrije keuze.

Sommige coaches hanteren een dergelijke aanpak echter ook in een context waar een hond bv. geen eten of geen vrijheid krijgt tot hij het gewenste gedrag vertoond. Hij heeft aldus geen "vrije keuze"

Een dergelijke opvoeding resulteert vaak in een hond die onzeker en erg afhankelijk is van z'n eigenaars, ook wel "learnt helplessness" genoemd (lees als: mama'skindjes).

Clickertraining:

Vele coaches die de 'positieve trainingsmethode' hanteren maken ook gebruik van de 'clicker'.

Enorm vereenvoudigde uitleg (!): vele honden hebben een fenominaal goed gehoor en zijn in staat om een licht verschil in uw intonatie en stem waar te nemen telkens u uw hond zou willen belonen door 'flink' te zeggen. Met de clicker kan u vlugger en beter getimed belonen met een constant gelijke audioprikkel die de hond duidelijk kan waarnemen. Dit maakt iets aanleren voor de hond gemakkelijker en duidelijker.

Om de hond iets aan te leren is dit dus een geweldige tool, maar deze heeft wel 1 nadeel:

Honden kunnen multitasken, maar net zoals mensen slechts op 1 zintuig tegelijk **concentreren**.
Test dit bij uzelf: luister naar iemand die u een verhaal vertelt terwijl u een boek leest... onmogelijk!

Bv. in een context van sporthonden (agility, flyball, treibball, ...) kan dit tot kwetsuren leiden omdat de honden zich téveel focussen op hun gehoor (op zoek naar de 'click'...) waar ze zich beter zouden concentreren op hun zicht. In een dergelijke context is het beter om te communiceren a.d.h.v. lichaamstaal/signalen.

Connectiemethode

Ook in opmars in België is de zogenaamde ‘connectie-methode’ waar de focus ligt op de band tussen ú, de eigenaar en de hond. Vermoedelijk ook overgevoerd uit Amerika (momenteel erg populair bij coaches op social media platforms), zal u veel beelden zien die u misschien wel doen denken aan de film ‘the horse whisperer’ en het is vermoedelijk daarom dat hondencoaches soms ook wel eens “dog whisperers” of “hondenfluisteraars” genoemd worden.

Deze aanpak klinkt erg aantrekkelijk, want geef toe... , wie wil er nu geen sterke band met z’n hond? Aan de band met uw hond werken heeft absoluut een meerwaarde, maar helaas heeft ook deze aanpak z’n limieten. Indien uw hond bv. een ‘emotionele respons’ (onzeker, angst, opwinding, ...) heeft, dan mag u nog de beste band hebben ter wereld hebben met uw hond, deze zal hierop reageren. Denk maar aan de ‘flight/fight’-response. “Emoties” kunnen erg krachtig zijn en heeft de hond niet onder controle omdat de eigenaar erbij is. Wanneer er onvoldoende focus wordt gelegd op de hond zelfzeker opvoeden resulteert ook deze aanpak vaak in een aanhankelijke / afhankelijke hond.

Daarbij, aangezien honden net als mensen ‘sociale dieren’ zijn zullen honden en mensen automatisch een band met elkaar opbouwen wanneer ze quality-time met elkander te besteden. “Sociaal zijn” is niet iets dat kan/moet worden aangeleerd.

De keuze van DogGuidance - De Europese opvoedtechnieken

Deze benaming is er ene die we bij DogGuidance zelf verzonnen hebben. Deze aanpak is dan helaas ook nog niet breed vertegenwoordigt in ons kleine landje. Echter in vele andere Europese landen (die progressiever zijn m.b.t. dierenwelzijn) zijn deze technieken ruim vertegenwoordigt, en worden ze steeds meer omarmt. De Europese technieken zijn ontstaan uit de recentste ontwikkelingen in hersenonderzoek en fysiologie die sinds een 20-25 jaar steeds geavanceerder wordt zodat we deze ook kunnen toepassen op dieren.

Zo heeft hartritme-onderzoek uitgewezen dat bepaalde technieken pijn of stress veroorzaken, zo heeft fysiologisch onderzoek uitgewezen dat een hoop medische klachten hun oorzaak vinden in een verhoogd stressniveau. Zo heeft onderzoek in de gewrichts- en spierontwikkeling bij honden aangetoond dat uw hond “zitten” aanleren de oorzaak is van een hele hoop rug- en heupklachten bij honden, en zoveel meer...

Matthias M.: *“Ik kwam in 2011 voor het eerst in contact met “de hondenwereld” door een stage. Deze coach hanteerde de “balanced training methode”, hoewel deze resultaten boekte sprak deze me nooit echt aan. Nadat ik afstudeerd was aan de hoge school volgde ik allerlei opleidingen, workshops en literatuur. Zo heb ik bijna alle technieken geprobeerd en tegenover elkaar afgewogen tot ik in 2016 een workshop volgde van Turid Rugaas, ik noem haar vaak de ‘grondlegster van de Europese Technieken’, hoofdzakelijk door haar rol als oprichtster van de organisatie Pet Dog Trainers of Europe. Na lang zoeken had ik eindelijk een aanpak gevonden waar ik me achter kon scharen!”*

De Europese opvoedtechnieken kan u herkennen a.d.h.v. volgende kenmerken:

- ☞ Gebruik van humane en relevante trainingstechnieken en er wordt gezorgd dat elke hond de juiste keuzes krijgt en mogelijkheden heeft om normaal hondengedrag uit te voeren
- ☞ Er wordt nooit gebruik gemaakt van fysieke of psychologische straffen voor honden
- ☞ Er worden beslissingen genomen op basis van ethisch onderzoek. (bijvoorbeeld. geen training voor puppy's)
- ☞ De honden worden op een verantwoorde manier getraind, verzorgd met oog op hun welzijn. Emotioneel en fysiek welzijn moeten voorop staan en er moet ten allen tijde rekening worden gehouden met de behoeften van elke hond.
- ☞ Het gebruik en promoten van geschikte uitrusting, inclusief ergonomische harnassen die onbeperkte bewegingsvrijheid bieden en comfortabel zijn, evenals lange lijnen van minimaal 3 meter die bewegingsvrijheid mogelijk maken
- ☞ Er wordt geen gebruik gemaakt van halsbanden (waaraan de lijn is bevestigd), half-check halsbanden, wurgkettingen, slijplijnen, halsters, prikhalsbanden, spuithalsbanden, e-halsbanden, korte lijnen (minder dan 1,5 meter), kooien en alle apparatuur die de normale beweging of keuze beperkt, pijn, shock, angst veroorzaakt of de ademhaling beperken
- ☞ Er worden geen repetitieve en zware spelletjes, activiteiten, wedstrijden en oefeningen aangemoedigd (bijvoorbeeld apporteren, herhaaldelijk gevraagd worden om te zitten, traditionele gehoorzaamheid, behendigheid) die fysieke en/of emotionele stress, hyperactiviteit en obsessief gedrag kunnen veroorzaken. Er wordt altijd rekening gehouden met de leeftijd, de gezondheid en de individuele voorkeuren van de hond om te beslissen over de geschiktheid van activiteiten.
- ☞ Weerhouden van het geven van medisch advies, het diagnosticeren of beweren medische aandoeningen te behandelen. Waar mogelijk wordt er samengewerkt met de dierenarts en in geval van het vermoeden van gezondheidsproblemen zal de hond naar de dierenarts worden verwezen.
- ☞ Behandeld zijn klanten en honden met respect en gedraag zich op een professionele manier, ongeacht de individuele capaciteiten en limieten van de eigenaars of zonder discriminatie naar bepaalde hondenrassen.

Auteur: Matthias Michiels – 4/3/2024

